

Motion till riksdagen

1988/89: Fö206

av Gudrun Norberg (fp)

Utländska långtradare

I tidigare motioner har jag tagit upp misstänkt underrättelseverksamhet från öststatslångtradare i Sverige. Det finns en rad mycket förbryllande rapporter om hur sådana långtradare uppträtt långt vid sidan av rimlig kortaste färdväg till angivet mål, och långtradare parkerade invid viktiga svenska totalförvarsobjekt.

Det är uppenbart att denna verksamhet ses med stor oro av många människor i vårt land. Är det fråga om kartläggning från främmande makt av svenska anläggningar och geografiska förhållanden av militär betydelse vid en eventuell framtida operation? Är det fråga om att främmande militär personal genom vistelse i Sverige redan nu gör sig bekant med terräng och förhållanden i övrigt?

I en motion till föregående riksmöte tog jag särskilt fasta på behovet av att underlätta mottagandet av rapporter från allmänheten rörande iakttagelser om misstänkt agerande.

I två betänkanden med anledning av motioner kring utländska långtradare har utskottet tagit upp dessa frågor med betydande allvar. Utskottet konstaterade bl. a. vikten av politisk enighet i den säkerhetspolitiska bedömningen av frågor och företeelser som aktualiserar möjligheten av hot mot rikets säkerhet. Det finns enligt utskottet all anledning att noga följa utvecklingen när det gäller utländska TIR-bilars uppträdande på svenskt område och dessa fordons möjligheter att på svenskt område bedriva underrättelseverksamhet.

Utskottet noterade vidare att det finns möjlighet att redan med gällande bestämmelser ålägga t. ex. TIR-bilarna att utnyttja viss angiven vägsträcka inom viss angiven tidsram. Det är i första hand tullmyndigheterna som kan utfärda sådana ålägganden.

Utskottet underströk betydelsen av en vaksam allmänhet när det gäller att till ansvariga myndigheter inrapportera alla iakttagelser som kan vara av vikt som grund för en helhetsbedömning av möjliga hot och lämpliga motåtgärder.

Efter de uttalanden riksdagen gjort till följd av försvarsutskottets betänkande FöU 1987/88:2 har ett närmare samarbete i dessa frågor kommit till stånd mellan de närmast berörda organen, alltså tull, polis och militära myndigheter. Detta närmare samarbete mellan myndigheterna siktar till effektiviserad kontroll och uppföljning. ÖB har i samma syfte givit ut anvisningar för lokala försvarsmyndigheter rörande kontrollen av lastbilstrafiken i samband med övningsverksamhet som kan ha ett stort underrät-

telsevärde. Vidare har ÖB givit ut en omfattande, öppen specialorientering med rubriken "Utländsk lastbilstrafik, ett säkerhetshot?". I den ges en redovisning av svenska och internationella regelsystem och ÖB:s syn på lastbilstrafikens möjliga användning i säkerhetshotande verksamhet. Ett antal exempel ges på ett anmärkningsvärt uppträdande av utländska långtradare. Enligt ÖB kan lastbilstrafiken främst nyttjas för s.k. massinformationsinhämtning, dvs. underrättelseinsamling som sker utan att brott begås. Denna inhämtning bedöms av ÖB, trots sin enkelhet, kunna ge goda resultat för berörd makt.

Jag delar utskottets bedömning att ÖB:s orientering på ett värdefullt sätt tillgodoser ett informationsbehov gentemot allmänheten rörande både fakta och sammanvägda myndighetsbedömningar.

Enligt min mening finns dock ett behov av att successivt informera allmänheten om iakttagelser och slutsatser inom detta område. Man kan ta som förebild den redovisning som ÖB lämnar kring misstänkt undervattensverksamhet i svenska vatten, liksom kränkningar i luften och på havsytan.

Genom periodiska redovisningar blir det möjligt för allmänheten att skapa sig en bild av frekvens av misstänkta iakttagelser och få del av myndigheternas bedömningar.

Naturligtvis bör en öppen redovisning inte avse sådana fakta som det vore till nackdel för landet om främmande makt fick kännedom om, t. ex. upplysningar som röjer svenska metoder för övervakning. Men sådan restriktivitet är i princip inte annorlunda än att redovisningar kring ubåtsincidenter inte innehåller sådana positions- och tidsangivelser eller tekniska iakttagelser som av sekretesskäl bör hållas skyddade.

Periodiskt återkommande redovisningar kring rapporterade händelser i samband med utländska långtradare bör kunna innehålla information även om andra likartade misstänkta förhållanden, t. ex. den typ av främmande tavelförsäljare som rapporterats besöka nyckelpersonal inom totalförsvaret.

En uppenbar fördel med en redovisning av det slag jag här talar för är, att allmänheten därmed skulle få återkommande bekräftelser på att myndigheterna tar på stort allvar de iakttagelser som enskilda personer rapporterar till dem. Därmed främjas det syfte som riksdagen fäst stor vikt vid när den uttalat betydelsen av en vaksam allmänhet, nämligen att det gäller att till polis, tull eller militär inrapportera alla iakttagelser av betydelse.

En periodisk redovisning av det slag jag föreslår bör ske i form av ett gemensamt dokument där tullens, polisens och militära myndigheters bedömningar redovisas samlat.

Hemställen

Mot. 1988/89

Fö206

Med hänvisning till ovanstående hemställes

att riksdagen hos regeringen begär att allmänheten ges periodiska och samlade redovisningar kring iakttagelser rörande misstänkt verksamhet i Sverige från utländska långtradare m. fl.

Stockholm den 25 januari 1989

Guðrun Norberg (fp)